

Samenvatting

In het najaar van 2002 hebben de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken gezamenlijk, namens het tweede kabinet-Balkenende, de nota 'Naar een veiliger samenleving' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het huidige kabinet geeft met de nota 'Veiligheid begint bij voorkomen' een vervolg aan het ingezette beleid.

In de nota 'Naar een veiliger samenleving' is aangekondigd dat de positie van de reclassering voorwerp van onderzoek zou worden. Het moest daarbij niet alleen gaan over de bijdrage van de reclassering aan een efficiëntere en effectievere sanctietoepassing, maar ook over de efficiëntie en effectiviteit van de reclassering zelf.

Om deze reden heeft het ministerie van Justitie in 2006 de Adviescommissie Onderzoeksprogrammering Reclassering ingesteld, met de opdracht om 'een overzicht te maken van de resultaten van reeds bestaande wetenschappelijke studies over de effectiviteit, kwaliteit en doelmatigheid van reclasseringsoptreden (...) en een beoordeling over de kwaliteit en de bruikbaarheid ervan voor beleidsontwikkeling op het terrein van de reclassering' (Ministerie van Justitie, 2006). Op grond van dit overzicht moet een onderzoeksprogramma worden ontwikkeld dat voorziet in een agenda van wetenschappelijk onderzoek naar de reclassering voor de komende jaren. Het uiteindelijke doel hiervan is om waar nodig en/of mogelijk de effectiviteit van de reclassering in het algemeen en onderdelen ervan in het bijzonder te vergroten, opdat een effectieve sanctietoepassing en een goed functionerende strafrechtsketen ontstaan.

Over dit rapport

In dit rapport wordt wetenschappelijk materiaal aangedragen dat kan dienen voor onderbouwing van een onderzoeksprogramma voor de reclassering.

De basis hiervoor is een reconstructie van de onderliggende programma-theorieën die door de reclasseringsorganisaties voor hun activiteiten worden gebruikt. Dit betekent dat de commissie uit de formele documenten van de reclassering veronderstellingen heeft gedestilleerd die expliciet of impliciet als grondslag voor de visie, het beleid en het werk van de reclassering dienen. Vervolgens heeft de commissie door twee onderzoekers een literatuuronderzoek laten doen naar de wetenschappelijke ondersteuning voor deze theorieën en veronderstellingen. Dat is gebeurd aan de hand van een groot aantal onderzoeksvragen over de programma-theorieën en veronderstellingen. In dit rapport wordt ofwel antwoord gegeven op deze vragen, ofwel uitgelegd waarom de vragen niet of slechts gedeeltelijk beantwoord kunnen worden.

De belangrijkste vragen waren: werkt het? En: voor wie werkt het onder welke omstandigheden? Het literatuuronderzoek ging dus niet alleen over de effectiviteit van een bepaald instrument of interventie, maar ook over de validiteit van de onderliggende theorie over die effectiviteit.

Het onderwerp van dit literatuuronderzoek naar het werk en de werkzaamheid van de reclassering was dus de verhouding van de proximale doelen van reclasseringsinterventies (de programmadoelen) tot het uiteindelijke distale doel van de reclassering (recidivevermindering). Een reclasseringsactiviteit, bijvoorbeeld een gedragstraining, heeft een effect op de kortere termijn, gedragsverandering van de deelnemer, en een effect op de langere termijn, recidivevermindering. Een van de belangrijke onderzoeksvragen is wat het eerste effect voor een gevolg heeft voor het tweede; als iemands gedrag in een bepaalde richting veranderd wordt, zal hij daarvoor dan stoppen met criminaliteit?

Onderwerpen

De reconstructie van programmatheorieën was in eerste instantie gericht op de vier productgroepen van de reclassering: diagnose en advies; toezicht; gedragsinterventies; en sancties. Maar tijdens deze reconstructie kwamen ook meer algemene vragen boven water, bijvoorbeeld over de interne en externe factoren die het werk van de reclassering kunnen beïnvloeden. Wij hebben ook enkele van deze onderzoeksvragen proberen te beantwoorden.

Voorafgaand aan de behandeling van de onderzoeksvragen geven wij eerst uitleg over het beleid, de doelen en activiteiten van de reclassering, en beschrijven wij in het kort de recente geschiedenis van de Nederlandse reclassering.

Doelen, activiteiten en visie van de reclassering

Er zijn in Nederland drie reclasseringsorganisaties: Stichting Verslavingsreclassering GGZ, Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering, en Reclassering Nederland. Hoewel de drie reclasseringsorganisaties ieder voor zich andere accenten leggen in hun missies en visies, streven zij alle drie toch wel hetzelfde doel na: een veiliger maatschappij. Het is vooral de weg náar dat doel die voor onderlinge verschillen zorgt.

Reclassering Nederland spreekt vooral over vermindering van recidive. Dat is ook wat de andere reclasseringsorganisaties nastreven, maar zij noemen recidivevermindering niet met zoveel woorden. De Stichting Verslavingsreclassering GGZ spreekt over 'beperken van de individuele en maatschappelijke schade veroorzaakt door delicten' (Stichting Verslavingsreclassering GGZ, 2005), en Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering noemt als zijn doel 'de cliënt weer op weg helpen naar een plaats binnen de samenleving' (Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering, 2008). De activiteiten van de reclassering zijn:

- diagnose van en advies over justitiabelen en verdachten aan justitiële beslissers;
- ontwikkeling en uitvoering van gedragsinterventies;
- uitvoering van extramurale sanctiemodaliteiten, zoals toezicht;
- uitvoering van sancties (taakstraffen).

De achterliggende visie voor deze doelen en activiteiten is dat de reclassering een maatschappelijke organisatie is met een maatschappelijke opdracht. Justitiabelen en verdachten, met hun problemen, gedrag en risico's, zijn daarbij het vertrekpunt voor het werk van de reclassering. De reclassering gaat ervan uit dat de meeste justitiabelen zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun gedrag en dat zij kunnen leren dit gedrag te veranderen. Een uitzondering hierop vormen justitiabelen met psychische en psychiatrische stoornissen. Justitiabelen worden door de reclassering geholpen om hun verantwoordelijkheid te dragen; de reclassering begeleidt hen bij de veranderingen die ervoor nodig zijn, en ziet erop toe dat zij daarvoor doen wat ze moeten doen. Dat geldt ook voor de justitiabelen die dat niet willen; De reclassering gaat ervan uit dat motivatie veranderbaar is, zelfs onder dwang en drang. Daarnaast doet de reclassering, onder andere omdat gedragsverandering niet in alle gevallen volledig haalbaar is, aan risicomangement om ervoor te zorgen dat het risico dat iemand recidiveert en/of schade toebrengt, laag gehouden wordt, waardoor zijn deelname aan de maatschappij verantwoord is.

Recente geschiedenis van de reclassering

In de afgelopen tien jaren is er bij de reclassering veel veranderd, op allerlei gebied. Enkele belangrijke veranderingen vloeiden voort uit de manier waarop het ministerie van Justitie zijn besturingsrelatie met de reclassering vormgaf. Een invloedrijke factor hierin was de subsidiëring door het ministerie en de financiële verantwoording door de reclassering. Het hiervoor ontworpen systeem van outputsturing heeft zeker het karakter van de reclassering in de eerste jaren van deze eeuw getekend.

Ook de parallel hieraan lopende automatisering van het werkproces drukte een belangrijk stempel op de reclassering. En beide ontwikkelingen samen bepaalden zowel intern als extern grotendeels het beeld van de reclassering. Ten gevolge van de gelijktijdige automatisering en de outputsturing traden zo'n beetje alle negatieve neveneffecten die bij dergelijke ontwikkelingen kunnen optreden, op.

Gelijktijdig met bovenstaande ontwikkeling is het werk van de reclassering ook door andere ontwikkelingen van karakter veranderd. De belangrijkste daarvan is de steeds grotere nadruk op wetenschappelijke onderbouwing van het reclasseringswerk. Deze vooral Angelsaksische ontwikkeling kwam rond de eeuwwisseling onder de naam 'What Works' overgewaaid naar Nederland en leidde hier tot het door het ministerie van Justitie geïnitieerde beleidsprogramma 'Terugdringen Recidive', dat in oktober 2002 van start ging.

'Terugdringen Recidive' vormt inmiddels de belangrijkste leidraad voor het werk van de reclassering. Het betekent dat de reclassering ernaar streeft om alleen die middelen in te zetten en alleen die activiteiten uit te voeren waarvan is vastgesteld dat zij werken. Deze wetenschappelijke benadering van het reclasseringswerk is ook een rode draad in dit rapport.

Een in het oog springende ontwikkeling is daarnaast de opkomst van het zogenoemde gedwongen kader. De reclassering veranderde in de afgelopen jaren stukje bij beetje van een hulpverleningsorganisatie in een 'strafrechtelijke organisatie'. Was het tot halverwege de jaren negentig nog mogelijk dat zij op eigen initiatief of op verzoek van een justitiabele of verdachte of zijn advocaat werkte, tien jaar later kon dat niet meer. Nu werkt de reclassering nog alleen in opdracht van de rechterlijke macht en het gevangeniswezen. Wat betekent dat de reclassering altijd werkt met en voor mensen die door de genoemde opdrachtgevers verplicht zijn om zich te houden aan de aanwijzingen van de reclassering. Dwang en drang zijn in de loop der jaren zodoende onvermijdelijke begrippen geworden. Tegelijkertijd, en wellicht hierdoor, is de reclassering meer en meer een gelijkwaardige partner van de andere organisaties in de strafrechtsketen geworden. Zij is weliswaar een onafhankelijke organisatie gebleven die activiteiten uitvoert voor justitiële opdrachtgevers, maar zij is tegelijkertijd een organisatie geworden die haar werkzaamheden ook beschouwt en uitvoert vanuit het perspectief van haar rol in de strafrechtsketen.

Diagnose

Uit het literatuuronderzoek blijkt voldoende dat met risicotaxatie-instrumenten recidive beter voorspeld kan worden dan door klinische beoordeling. Wat niet betekent dat een professioneel oordeel geen waarde heeft. Maar zonder structurering en wetenschappelijke (statistische) onderbouwing levert het weinig goede voorspellingen op.

Met een combinatie van risicotaxatie en professioneel oordeel, zoals toegepast in de RISC, kunnen overwegend goede voorspellingen worden gedaan. Een eerste onderzoek door het WODC naar de psychometrische kwaliteiten van de RISC had gunstige resultaten. Er is echter weinig onderzoek bekend naar de inschatting van (letsel)gevaar. Er zijn bij de reclassering echter wel ontwikkelingen op dit gebied.

Het begrip responsiviteit is belangrijk, maar grotendeels nog onbekend. Er is weinig kennis over de elementen waaruit responsiviteit bestaat, hun relatieve zwaarte en onderlinge verhoudingen. De betekenis van responsiviteit voor een diagnose en indicatiestelling is nog te diffuus.

Er is nauwelijks onderzoek gedaan naar de adviezen die de reclassering op basis van haar diagnose en indicatiestelling schrijft voor haar opdrachtgevers. Noch over de korte termijn effecten van de adviezen (op bijvoorbeeld de rechtspraak), noch over de langere termijn effecten (bijvoorbeeld op de recidive).

Een van de principes van 'What Works' en dus van 'Terugdringen Recidive' is het risicoprincipe. Onderzoek daarnaar heeft tot nu toe geen argumenten opgeleverd om dit principe te betwijfelen. Maar de precieze werking ervan, meer bepaald de toepassing ervan voor andere activiteiten van de reclassering dan de diagnose, is niet altijd en in alle gevallen duidelijk.

Gedraginterventies

Uit onderzoek is inmiddels voldoende gebleken dat interventies, als ze zijn ontworpen en worden uitgevoerd volgens bepaalde principes, effectief kunnen zijn om recidive te verminderen. Over de onderlinge beïnvloeding van deelnemers aan groepsinterventies, de zogenoemde besmetting, bestaat echter nog veel onduidelijkheid.

Gedraginterventies zijn, als ééniq middel, niet voldoende om iemands criminaliteit te stoppen. Veel wetenschappers bepleiten dat het 'What Works'-gedachtegoed zou moeten worden uitgebreid of aangevuld met (elementen van) levensloop- en desistancetheorieën (theorieën over het stoppen met of afzien van crimineel gedrag). Daar is inmiddels, ook in Nederland, aardig wat onderzoek naar gedaan. Andere onderzoekers bepleiten, zonder de verworvenheden van 'What Works' in de wind te slaan, een herwaardering van de kennis en kunde die in het verleden door de reclassering gebruikt werden.

Uit veel onderzoek blijkt dat implementatie de achilleshiel van 'What Works' is, in het bijzonder van gedraginterventies. Een gedraginterventie kan nog zo effectief zijn, maar als deze niet op een goede manier wordt geïmplementeerd, is alle wetenschappelijke voorbereiding voor niets geweest. In het kielzog van een goede implementatie komt kwaliteitszorg. Indien een gedraginterventie volgens de regelen der kunst is geïmplementeerd, is het zaak om de kwaliteit die als standaard is neergezet ook te behouden. Integriteit van uitvoering is daarvan een belangrijk aspect. Uit onderzoek blijkt ook dat hoe beter de afstemming van de gedraginterventie op de responsiviteit van een deelnemer is, hoe groter het effect van de gedraginterventie is. De dieper liggende mechanismen van de zogenoemde *matching* zijn nog relatief onbekend.

Toezicht

In de literatuur is voldoende onderbouwing te vinden voor de stelling van de reclassering dat toezicht een combinatie van begeleiding en controle is. Niettemin zijn er over zowel controle als begeleiding enkele kanttekeningen te plaatsten.

Een conclusie uit onderzoek is dat controle van het doen en laten van de justitiabele (om vast te stellen of hij gestelde voorwaarden naleeft) ertoe leidt dat hij zich aan deze voorwaarden houdt. Maar controle kan ook averechts werken, en in sommige gevallen heeft intensievere controle ook een groter averechts effect. Dat effect bestaat eruit dat er meer overtredingen worden ontdekt, waaronder overtredingen die inhoudelijk (in verband met het doel van een bijzondere voorwaarde) niet relevant zijn.

Onderzoek leidt bovendien tot de conclusie dat als de ondertoezichtgestelde alleen maar gecontroleerd wordt, dit voor de langere termijn weinig of geen effect op de vermindering van recidive heeft. Welke vorm en intensiteit van controle het meest geschikt is bij een bepaald risicoprofiel, is nog nergens goed onderzocht.

Risicomanagement is in de huidige tijd een belangrijk, maar nog niet veel onderzocht fenomeen. Er is nog onvoldoende kennis over de wijze waarop en de mate waarin risicomanagement ingezet moet worden. Het risico-principe moet in dit licht met beleid worden gebruikt. Onderzoek heeft aangetoond dat als dit principe ook aangewend wordt voor bedrijfseconomische keuzes, organisaties zich hierdoor in de vingers kunnen snijden. Begeleiding is essentieel voor een effectief toezicht. Ieder wetenschappelijk onderzoek naar toezicht wijst dat uit. Ook over de effectieve elementen van begeleiding is inmiddels behoorlijk wat bekend, en uit alle onderzoeken komen dezelfde elementen tevoorschijn: de relatie tussen ondertoezichtgestelde en toezichthouder, 'luisteren en praten', opbouw en onderhoud van iemands netwerk, de drie w's, en casemanagement. De meeste van de onderzoeken naar (elementen van) begeleiding zijn echter vooral kwalitatief, en er zijn nog weinig bevindingen gebaseerd op experimenteel onderzoek.

De elementaire behoeften huisvesting, werk en (sociale) relaties zijn sterk gerelateerd aan *desistance* (stoppen met criminele activiteiten), en hulp bij het op orde brengen van deze behoeften heeft een positief effect.

Sancties

Er is weinig grootschalig kwantitatief onderzoek naar de effecten van werkstraffen gedaan.

Uit de gevonden literatuur kunnen wij concluderen dat wat voor toezicht geldt ook voor werkstraffen opgaat: de werkstraf moet vergezeld gaan van begeleiding. Vooral bij de veroordeelden met problemen verhoogt dit de slagingskans. Er zijn momenteel zowel in het buitenland als in Nederland initiatieven om veroordeelden bij de uitvoering van werkstraffen weer meer te gaan begeleiden. Dat lijkt in overeenstemming met de huidige kennis over werkstraffen.

Zoals ook bij gedragsinterventies is er nog weinig bekend over het fenomeen besmetting in groepsprojecten. En ook de werking van responsiviteit bij de uitvoering van werkstraffen is vooraansnog onduidelijk.

Motivatie en dwang

Zoals gezegd zijn dwang en drang in de afgelopen jaren belangrijke begrippen geworden voor de reclassering, en daarmee is ook motivering belangrijk geworden. Wij hebben verschillende methoden gevonden om motivatie te veranderen, inclusief enkele die geschikt lijken voor de praktijk van de reclassering, maar die momenteel niet door de reclassering worden gebruikt.

In veel van de gedragsinterventies, maar ook in de methode van 'werken in een gedwongen kader', en delen van de RISC maakt de reclassering gebruik van het zogenoemde *stages of change model* van Prochaska en DiClemente en de daarvan afgeleide methode voor motiverende gespreksvoering (Miller & Rollnick, 1991). Onderzoek van Littell en Girvin (2002)

heeft uitgewezen dat er gerede twijfel is over de toepasbaarheid van het *stages of change model*.

Ook andere theorieën die (ook door de reclassering) bij de motivering van justitiabelen worden gebruikt, moeten kritischer worden bekeken. Zo is aangetoond dat externe beloningen de intrinsieke motivatie kunnen beschadigen doordat mensen dan alleen vanwege de beloning handelen. Mensen streven ernaar zichzelf als de oorzaak van gedrag te zien, en een handeling die door anderen aan opbrengsten wordt gekoppeld, resulteert in verlies van autonomie en daling van motivatie.

Aan de andere kant is over het effect van de dreiging met straf, of 'de stok achter de deur', met de gevonden literatuur ook geen consistent beeld te vormen. Er zijn onderzoeken waaruit blijkt dat dwang de naleving van afspraken bevordert, en er zijn onderzoeken die aantonen dat dwang averechts werkt.

Hetzelfde geldt voor de dreiging met grotere vrijheidsbeperking of vrijheidsbeneming. Deze stok achter de deur is een externe motivatie die zonder verdere ondersteuning van andere beïnvloeding slechts beperkte werking heeft. Een stok achter de deur is nuttig, maar als enig middel niet effectief. Veel onderzoekers spreken van een evenwicht tussen regelgeving en controle enerzijds en begeleiding anderzijds.

Strengere regels en intensieve controle van naleving door een justitiabele kunnen er weliswaar toe leiden dat hij bijzondere voorwaarden naleeft, maar leveren vaak ook meer (technische) overtredingen van die voorwaarden op, die niet altijd veel te maken hebben met (dreigende) recidive. Onderzoek heeft tot nu toe nog weinig concrete informatie opgeleverd over de lange termijn effecten van dwang en regelgeving, zoals recidivevermindering.

Uit onderzoek is wel gebleken dat een positieve benadering van veroordeelden effectiever is. Bijvoorbeeld de *strengths-based* benadering en *active responsibility* voor veroordeelden. Bij deze initiatieven gaat het er om dat veroordeelden onder toezicht van de reclassering meer zelf inbrengen voor hun reïntegratie, waarbij dan de nadruk minder op hun fouten komt te liggen en meer op de positieve aspecten van hun terugkeer.

Overige onderwerpen

De reclassering bestaat niet alleen uit producten en de instrumenten om die producten mee te maken. Wij hebben dus niet alleen geprobeerd kennis te inventariseren over de verschillende aspecten van de vier productgroepen van de reclassering, maar ook over enkele algemene kwesties die het werk van de reclassering (kunnen) beïnvloeden.

Over de persoonlijke en professionele meningen van reclasseringswerkers is nog weinig bekend. In hoeverre zij het geldende beleid van de reclassering ondersteunen en of zij dit uit professionele overtuiging doen of 'omdat het moet', is uit onderzoek niet gebleken. Er is wel enige literatuur te vinden over de professionaliteit van hulpverleners en maatschappelijk

werkers in het algemeen, maar of deze van toepassing is op reclasseringswerkers, is onduidelijk.

Dowden en Andrews (2004) concluderen dat in de afgelopen jaren terecht veel geïnvesteerd is in verbetering van instrumentaria en er veel kennis is ontwikkeld over de kenmerken van veroordeelden of verdachten, maar dat de professionals er bekaaid vanaf zijn gekomen.

Over de besturing van publieke organisaties als de reclassering is veel bekend. En uit een eerste inventarisatie van de literatuur kunnen wij concluderen dat veel van de bevindingen ook voor de Nederlandse reclassering gelden.

Welke gevolgen de van oudsher bestaande driedeling van de Nederlandse reclassering heeft voor de efficiëntie van de reclassering als geheel, is nog niet onderzocht.

Wij hebben de invloeden van de omgeving van de reclassering (haar netwerk- en ketenpartners en de maatschappij als geheel) op het reclasseringswerk niet uitgebreid onderzocht. Naar ons weten is er, op een enkel specifiek aspect van die (wederzijdse) invloeden na, weinig onderzoek naar gedaan.

Uit de bestaande documenten van de reclassering die zijn geraadpleegd voor het literatuuronderzoek, blijkt niet dat er veel specifieke aandacht wordt geschonken aan de mogelijke invloed van fysieke en fysiologische kenmerken van justitiabelen op hun delictgedrag en recidive. Toch is daarover inmiddels een groot aantal onderzoeken bekend. En daartussen is ook onderzoek dat nuttig kan zijn voor de reclassering. In het bijzonder de kennis over biologische en fysiologische oorzaken van crimineel gedrag en, daarmee samenhangend, de invloed van deze factoren op de responsiviteit zijn van belang.

Uit veel onderzoek blijkt dat etnische en culturele diversiteit een factor is die zeker op sommige onderdelen van het reclasseringswerk van invloed is, al is het alleen al op de praktische gang van zaken. Op de bevindingen van Boone (2002) na, is er weinig Nederlandse kennis over dit onderwerp gevonden.

Daarnaast is het gezien de grote nadruk die de reclassering legt op de eigen verantwoordelijkheid van veroordeelden belangrijk om ook de kennis over morele ontwikkeling, de gewetensvorming en de (beperkingen van) wilsvrijheid bij het reclasseringswerk te betrekken.

Aan- en inleiding

Veiligheid is voor de kabinetten-Balkenende een belangrijk onderwerp. In het najaar van 2002 hebben de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken gezamenlijk, namens het tweede kabinet-Balkenende, de nota 'Naar een veiliger samenleving' aan de Tweede Kamer aangeboden. Met dit veiligheidsprogramma beoogden zij onder andere een criminaliteitsvermindering van 20 tot 25% in 2008. Om dit doel te bereiken moest een 'fundamentele beleidswijziging' worden doorgevoerd met het doel om 'de effectiviteit van de strafrechttoepassing – in termen van normbevestiging, vergelding en vermindering van recidive – te vergroten' (Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2002).

De reclassering is in de recente geschiedenis meer en meer een integraal onderdeel van de strafrechtsketen geworden. In alle stadia van het strafproces speelt zij een rol. Zij adviseert voor justitiële beslissingen, oefent toezicht uit op de naleving van voorwaarden, geeft gedragsinterventies¹ aan justitiabelen en voert taakstraffen uit.

Het is dan ook vanzelfsprekend dat als de efficiëntie en effectiviteit van de strafrechttoepassing verbeterd wordt, er ook naar deze aspecten gekeken wordt bij de reclassering.

In de nota 'Naar een veiliger samenleving' hebben de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken dan ook aangekondigd dat de positie van de reclassering voorwerp van onderzoek zou worden. Er moet dan niet alleen onderzoek worden gedaan naar de bijdrage van de reclassering aan een efficiëntere en effectievere sanctietoepassing, maar ook naar de efficiëntie en effectiviteit van de reclassering zelf.

Om deze reden heeft het ministerie van Justitie (te weten de Directie Sancties en Preventie) in 2006 de Adviescommissie Onderzoeksprogrammering Reclassering (hierna 'de commissie') ingesteld, met de opdracht om 'een overzicht te maken van de resultaten van reeds bestaande wetenschappelijke studies over de effectiviteit, kwaliteit en doelmatigheid van reclasseringsoptreden (...) en een beoordeling over de kwaliteit en de bruikbaarheid ervan voor beleidsontwikkeling op het terrein van de reclassering' (Ministerie van Justitie, 2006). Op grond van dit overzicht moet een onderzoeksprogramma worden ontwikkeld dat voorziet in een agenda van wetenschappelijk onderzoek voor de komende jaren, zodat suggesties kunnen worden gedaan voor verder onderzoek. Dit alles met het uiteindelijke doel om waar nodig en/of mogelijk de effectiviteit van de reclassering in het algemeen en onderdelen ervan in het bijzonder te vergroten voor een effectieve sanctietoepassing en een goed functionerende strafrechtsketen.

¹ De termen gedragsinterventies en gedragstrainingen worden nogal eens door elkaar gebruikt. In deze notitie wordt de term 'gedragsinterventie' gebruikt. De reden hiervoor is dat de definitie van de Erkenningscommissie ook ruimte laat voor andere vormen van ingrijpen (interventie) dan slechts trainingen. Een gedragsinterventie is 'een programmatisch en gestructureerd geheel van methodische handelingen gericht op het beïnvloeden van iemands gedrag of omstandigheden, met als doel het voorkomen van recidive' (Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie, 2005).